

DEPUTAT ÎN PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 105

www.parlament.md

27 mai 2015

VM nr. 30

Curtea Constituțională a Republicii Moldova

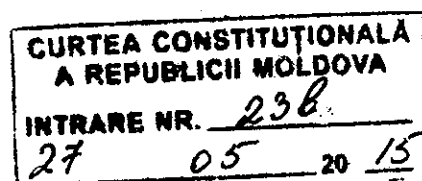
MD: 2004; mun. Chișinău, str. A. Lăpușneanu, 28

SESIZARE

Cu privire la hotărârile secretizate de Guvern pe cazul BEM,
Banca Socială și Unibank.

Autori ai sesizării:

vef 2005 M. Chiriac
Valeriu Munteanu

I. Obiectul sesizării.

Conform dispozițiilor art. art. 4 alin. (1) lit. b), 25 alin. (1) lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. art. art. 4 alin. (1) lit. b), 38 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale, prin prezenta sesizare și ținând cont de dispozițiile art. 135 din Constituția Republicii Moldova, autorii sesizării solicită respectuos:

1.1. Interpretarea dispozițiilor art. 34 alin. (3) potrivit căruia „Dreptul la informație nu trebuie să prejudicieze măsurile de protecție a cetățenilor sau siguranța națională” raportat și prin coroborare cu art. 1 alin. (3), art. 23 alin. (2) și art. 54 din Constituția Republicii Moldova;

1.2. Elucidarea conținutului alineatului citat în sensul oferirii unor explicații în privința constituționalității faptului atribuirii parafei “secret” Hotărârilor Guvernului de acordare de către Banca Națională a Moldovei a creditelor de urgență B.C. „Banca de Economii” S.A., B.C. „Banca Socială” S.A. și B.C. „Unibank” S.A.;

II. Circumstanțele de fapt și argumentele de drept.

La obiectul sesizării ținem să precizăm că în rezultatul presiunii opiniei publice, protestelor în masă, la 14.04.2015 a fost publicată Hotărârea Guvernului cu privire la asigurarea stabilității macroeconomice în contextul conjuncturii regionale nr. 938 adoptată la 13.11.2014 potrivit căreia, în sumă, din rezerva valutară de stat au fost acordate, aparent sub formă de credite, B.C. „Banca de Economii” S.A., B.C. „Banca Socială” S.A. și B.C. „Unibank” S.A. suma de 9500 milioane lei, credite ce probabil vor rămâne nerambursabile sau, altfel spus, s-a efectuat operațiune denumită **„escrocheria secolului”**.

De asemenea, în mijloacele de informare în masă se vehiculează faptul că în ședința Guvernului din 27.03.2015 ar mai fi fost adoptată o Hotărâre similară prin care ar mai fi fost sustrași, sub formă de credite, încă aproximativ 6000 milioane lei.

Ținem să evidențiem faptul că prin prezenta sesizare nu contestăm, în fond, conținutul Hotărârilor de Guvern enunțate, precum au fost definite, dar elucidarea aspectului dacă astfel de reglementări, prin care se utilizează banul public, poate constitui secret de stat.

La caz, solicităm Curții Constituționale elucidarea conținutului dispozițiilor art. 34 alin. (3) raportat și prin coroborare cu art. 1 alin. (3), art. 23 alin. (2) și art. 54 din Constituția Republicii Moldova, prin explicarea faptului dacă utilizarea banului public în sensul enunțat poate constitui secret de stat, respectiv identificarea limitelor restrângerii unor drepturi cetățenești de acces la informație prin contrapunerea noțiunii de secret de stat.

Astfel, precum este bine cunoscut numai regimurile autoritare sau totalitare limitează libertatea cuvântului și a exprimării, libertatea conștiinței, libertatea presei și a celorlalte mijloace de informare în masă, **dreptul de acces la informația vizând modul, mijloacele și condițiile în care se realizează administrarea treburilor de stat și dreptul de a difuza astfel de informații.**

Ca modalități de limitare a dreptului de acces la informație cu caracter public se realizează prin monopolizarea mijloacelor de informare în masă și supunerea lor unui control politic total, prin intermediul cenzurii sau **prin dezinformarea cetățenilor și interzicerea difuzării informațiilor nefavorabile puterii.**

Întrucât dreptul la informație a constituit preocuparea comunității internaționale, acesta a fost inserat în mai multe acte internaționale referitoare la drepturile omului ratificate de Parlamentul Republicii Moldova, în special fiind consacrat în art. 19 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, art. 19 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, art. 10 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale și, de asemenea, fiind consacrat expres în art. 34 din Constituția Republicii Moldova.

Prin Legea nr. 217 din 26.09.2013 Parlamentul Republicii Moldova a ratificat Convenția Consiliului Europei privind accesul la documentele oficiale, adoptată la Tromsø la 18.06.2009.

Art. 1 alin. (3) din Constituție stipulează că Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate, iar conform art. 4 alin. (1) și (2) este stabilit expres că dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte, iar dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Potrivit art. 34 alin. (1) din Constituție, dreptul persoanei de a avea acces la orice informație de interes public nu poate fi îngrădit, iar conform alin. (2) al aceluiași articol, autoritățile publice, potrivit competențelor ce le revin, sunt obligate să asigure informarea corectă a cetățenilor asupra treburilor publice și asupra problemelor de interes personal.

În paralel, art. 23 alin. (2) din Constituție stipulează că statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle, iar în acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

Art. 34 alin. (3) din Constituție, ce solicităm a fi interpretat, stipulează expres câteva limite ale dreptului la informație, stabilind că dreptul la informație nu trebuie să prejudicieze „**măsurile de protecție a cetățenilor**” sau „**siguranța națională**”.

Recunoaștem faptul că aceste limite își au rațiunea în faptul că există o serie de situații când liberul acces la informație și, mai ales, publicitatea unei informații, pot aduce grave prejudicii morale sau materiale unei persoane sau intereselor statului în ansamblu.

În acest context și prin prisma cauzelor expuse, este firesc ca prin lege să se prevadă anumite limite, enumerându-se cazurile când informația nu poate fi adusă la cunoștința publică, deoarece ar putea să prejudicieze drepturile, interesele legale și măsurile de protecție ale cetățenilor, iar aceste limite sunt stabilite expres în art. 53 alin. (2) din Constituție, potrivit căruia exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

O normă unanim recunoscută a dreptului internațional, consfințită în art. 53 alin. (4) din Constituție, stipulează nemijlocit că restrângerea exercițiului drepturilor și libertăților trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

La caz, în opinia autorilor prezentei sesizări, art. 7 alin. (1) din Legea cu privire la secretul de stat nr. 245 din 27.11.2008, sunt stabilite exhaustiv informațiile atribuite la secret de stat, **iar informația privind transparența utilizării rezervelor valutare de stat, nefiind indicat.**

Mai mult ca atât, art. 8 alin. (1) din Legea în referință enumeră informațiile care nu se atribuie la secret de stat, iar conform alin. (2) al aceluiași articol este stipulat expres că se interzice secretizarea informațiilor în cazul în care aceasta ar putea limita accesul la informațiile de interes public, s-ar putea răsfrânge negativ asupra realizării programelor de stat și de ramură ale dezvoltării social-economice și culturale sau ar putea reține concurența dintre agenții economici.

Examinând Hotărârea Guvernului cu privire la asigurarea stabilității macroeconomice în contextul conjuncturii regionale nr. 938 adoptată la 13.11.2014, se constată că aceasta nu ar conține un punct separat prin care ar fi stipulat expres că conținutului acesteia i se atribuie parafa de secretizare, conform art. 11 și 12 din Legea nr. 245 din 27.11.2008, din care motiv autorii sesizării sunt în imposibilitate de a contesta anume respectivul punct de atribuire a Hotărârii de Guvern enunțate la categoria de secret de stat.

Mai mult ca atât, autorii sesizării sunt în imposibilitate de a contesta același punct din altă Hotărâre de Guvern despre care se cunoaște cu certitudine că ar fost adoptată în ședința din 27.03.2015, întrucât, în general, nu se cunoaște conținutul acesteia.

Din motivele indicate, prin prezenta sesizare solicităm a fi interpretate dispozițiile enunțate din Constituție prin stabilirea exactă a limitelor dintre dreptul constituțional al persoanei de a avea acces la orice informație de interes public corelativ cu obligația autorităților publice să asigure informarea corectă a cetățenilor asupra treburilor publice, în coraport cu norma constituțională solicitată spre interpretare prin **elucidarea limitelor** termenilor constituționali privind **„măsurile de protecție a cetățenilor”** sau **„a siguranței naționale”**, astfel precum este definit în art. 34 alin. (3) din Constituție.

În concluzie la cele menționate întrebarea de bază constă în faptul dacă este în drept Guvernul Republicii Moldova să catalogheze drept secretă informația privind utilizarea banului public, indiferent de formula utilizată, fie sub formă de credite sau garanție de stat, în situația în care rezervele valutare respective sunt acumulate din impozitele și taxele achitate de cetățenii Republicii Moldova, sau peroanele juridice fondate de către aceștia.

III.Solicitarea autorilor sesizării.

În contextul celor expuse și în temeiul normelor solicitate, ținând cont că circumstanțele de fapt și de drept expuse ridică probleme de drept esențiale, solicităm respectuos Înaltei Curți de Jurisdicție Constituțională:

1. Primirea spre examinare și declararea admisibilă a prezentei sesizări;
2. Fixarea examinării în regim de urgență;

2.1.Interpretarea dispozițiilor art. 34 alin. (3) potrivit căruia „Dreptul la informație nu trebuie să prejudicieze măsurile de protecție a cetățenilor sau siguranța națională” raportat și prin coroborare cu art. 1 alin. (3), art. 23 alin. (2) și art. 54 din Constituția Republicii Moldova;

2.2.Elucidarea conținutului alineatului citat în sensul oferirii unor explicații în privința constituționalității faptului atribuirii parafei “secret” Hotărârilor Guvernului de acordare de către Banca Națională a Moldovei a creditelor de urgență B.C. „Banca de Economii” S.A., B.C. „Banca Socială” S.A. și B.C. „Unibank” S.A. .